

Pensioen

Het indexeren van uw pensioenuitkering is al jaren geen vanzelfsprekendheid meer. Een en ander wordt mede veroorzaakt door de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Bij een te lage dekkingsgraad mag er niet worden geïndexeerd. De dekkingsgraad geeft weer in hoeverre er genoeg kapitaal is om de verplichtingen van het pensioenfonds in de toekomst na te komen. Onder andere het rendement op het pensioenkapitaal, de rentestand alsmede de levensverwachting spelen een rol bij de bepaling van deze dekkingsgraad.

De rente is al geruime tijd erg laag. Daarnaast is ook de levensverwachting de afgelopen decennia flink opgelopen. Dit komt mede door de steeds beter wordende gezondheidszorg. Afgelopen jaar kwam er een nieuwe negatieve factor bij. De beurs, die een aantal jaren achter elkaar positief was, daalde flink in waarde. Onder meer de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China, de Brexit en zorgen over economische groeiverwachtingen hebben een negatieve invloed gehad op de ontwikkeling van de beurskoersen.

Het niet indexeren lijkt op het eerste oog voor de korte termijn misschien niet heel ernstig. Toch is dit op langere termijn wel zo. Door inflatie oftewel geldontwaarding kunt u steeds minder kopen. Het verhogen van de pensioenuitkering zou deze effecten van inflatie moeten com-

penseren. Door niet te indexeren daalt uw koopkracht structureel. Zeker als dit een aantal jaren achter elkaar plaatsheeft, zult u de effecten gaan voelen.

Al met al leiden de diverse factoren tot een sombere kijk op het fenomeen pensioenen. Het indexeren van de uitkeringen is onbespreekbaar. Sterker nog, het korten van de hoogte van de uitkering ligt op de loer. Meerdere pensioenfondsen bevinden zich op dit moment namelijk in een lastige financiële positie waarbij de stringente regelgeving geen positieve invloed heeft. De regels die bepalen of pensioenfondsen moeten korten zijn, in Nederland, vrij ingewikkeld. Bepalend is de gemiddelde dekkingsgraad van een fonds, gemeten over een periode van 12 maanden. Die mag niet meer dan vijf keer, in vijf opeenvolgende jaren, onder de circa 104% staan (het exacte percentage verschilt iets per fonds). Een dekkingsgraad van 104% of meer geeft naar verwachting genoeg vermogen om alle beloofde pensioenen uit te kunnen keren. Een korting van de uitkering is dan niet nodig.

Van de vijf grote pensioenfondsen in Nederland zitten er vier al jaren in de gevarenzone. Het Ambtenarenpensioenfonds ABP stond eind november gemiddeld nog boven de kortingsgrens, maar is daar in december onder gezakt. PME, PMT en PFZW moeten een nog veel groter gat overbruggen om de horde van 104% te nemen. Lukt dat niet, dan moeten zij in 2020 of 2021

de pensioenen korten naar een niveau waarbij hun dekkingsgraad op 104% komt.

Als de dekkingsgraden in 2019 niet substantieel stijgen, moeten de pensioenen van de metaalfondsen PME en PMT, twee top 5-fondsen, in 2020 worden gekort. ABP en PFZW – de nummer een en twee – en vele andere kleinere pensioenfondsen hebben nog een jaar langer de tijd, maar dan dreigen ook daarvoor nog kortingen. De omvang van eventuele kortingen is op dit moment moeilijk te voorspellen. Die hangt namelijk af van de stand van de dekkingsgraad op het moment dat er wordt gekort.

Al met al mag gesteld worden dat de vooruitzichten niet goed zijn. De rente zal naar verwachting voorlopig laag blijven. De instabiliteit in de politiek en op de financiële markten is aan het toenemen. Economisch lijkt een onzekere periode aangebroken. De grote pensioenfondsen staan er nu bovendien al niet rooskleurig voor.

Pensioenakkoord

Het beïnvloeden van de externe factoren zoals de beurskoersen, de levensverwachting en de rentestand behoort in mindere mate tot de mogelijkheden. Het aanpassen van de regels betreffende het korten van de uitkeringen is aan de politiek. Eind vorig jaar kwam het pensioenakkoord wederom niet tot stand. De diverse partijen konden het niet eens worden. De kortingsdreiging leidt tot extra druk op minister

Wouter Koolmees van Sociale Zaken om vaart te maken met de hervorming van het pensioenstelsel. Koolmees heeft aangegeven deze maand een brief naar de Tweede Kamer te sturen, over hoe hij verder wil na het mislukken van de onderhandelingen tussen sociale partners over een pensioenakkoord.

Door alsnog een pensioenakkoord te sluiten, of door aan andere knoppen te draaien, kan de politiek de problematiek van de pensioenfondsen misschien (tijdelijk) oplossen. Ook al is de regelgeving in Nederland strikt, het verleden heeft al eens laten zien dat in specifieke omstandigheden ineens wel aanpassingen mogelijk zijn. Zo kan het uitstellen van de voorgenomen kortingen een tijdelijke oplossing bieden. Structurele oplossingen moeten daarbij worden gevonden in het substantieel verbeteren van de marktomstandigheden.

Premie

De lage dekkingsgraden zetten pensioenfondsen ook onder druk om hun premies te verhogen. De pensioenpremies zijn op dit moment namelijk vaak niet kostendekkend. Daardoor gaat de pensioenopbouw van werknemers ten koste van het vermogen van het fonds. Dat is moeilijk te verkopen als tegelijkertijd de pensioenen gekort moeten worden, omdat er te weinig vermogen zou zijn. Het versoberen van de pensioenregeling en dus de hoogte van de toezegging is een alternatief voor het verhogen van de pensioenpremie.

Dat er op korte termijn iets moet gebeuren lijkt overduidelijk. Dus nu we naar verwachting op korte termijn geen verbeteringen van de marktomstandigheden mogen verwachten is het aan de politiek en de diverse andere partijen om te zorgen dat er voor de toekomst een acceptabel pensioenakkoord komt.

*Gerbert Middelkoop, zelfstandig financieel planner en belastingadviseur.
(06 13 01 04 20)*